

IZ RADA INSTITUTA ZA CRKVENU GLAZBU

DIPLOMIRANI NOVI CRKVENI GLAZBENICI

Školska godina 1982/83. završila je svečanom podjelom diploma 28. lipnja. Najprije se predstojnik Instituta mo. Anđelko Milanović obratio prisutnima:

Pozdravljam sve drage nam prisutne odlične goste, a među njima ponajprije veleučenog gospodina dekana našega bogoslovnog fakulteta u Zagrebu dr. o. Bonaventuru Dudu kao izaslanika njegove uzoritosti velikog kancelara fakulteta kardinala Franje Ku-

posobljeni voditi liturgijsko pjevanje po našim crkvama. Od danas Vaše radno mjesto po promisli Providnosti jest crkva, a životno zvanje liturgijska glazba, liturgijsko pjevanje, koje će pratiti i resiti svečanu liturgiju, a ona se odvija u crkvi, na oltaru. Za ovaj uzvišeni posao radili smo s Vama kroz ove četiri godine, i nadam se da smo ispunili želju i izvršili poruku pok. kardinala Šepera što nam je napisao u pismu o programu rada pri otvaranju našeg Instituta: »Želio bih, međutim, istaknuti još jednu važnu činje-

Radosna lica nakon primanja diploma

harića. Vi ćete, veleučeni, podijeliti diplome novodiplomiranim crkvenim i liturgijskim glazbenicima našeg Instituta za crkvenu glazbu i subotnje škole Instituta. Pozdravljam čč. poglavarice i poglavare, stariješice, rodbinu i prijatelje novodiplomiranih slušača Instituta. Vi ste došli da s njima i s nama podijelite radost i uzveličate naše veselje. Pozdravljam profesore i profesore našeg Instituta. Vi ste s njima kroz četiri godine radili i upućivali ih u tajne glazbene, posebno crkvene glazbene umjetnosti. Vaš je rad kod njih »razrastao, rascvao i urodio« (Dr. Golub). Čestitam Vam na uspjehu, i hvala Vam za Vaš trud! Pozdravljam i sve prisutne slušače Instituta, koji ste došli radovati se sa svojim starijim kolegama i čestitati im. Hvala Vam svima!

Obraćam se danas po posljednji put Vama, dragi moji novodiplomirani crkveni glazbenici. Vi ćete do malo primiti diplome crkvenih liturgijskih glazbenika, to jest posvjedočenje svojih profesora da ste os-

nicu. Budući da je liturgijska glazba umjetnost u najplemenitijem smislu te riječi, može se dogoditi, da se koji slušač zanese isključivo umjetničkom stranom studija i zaboravi na liturgiju i liturgijski karakter ove umjetnosti. To ne bi bio pravi put i ne bi dovodio do prave svrhe. Treba nastojati da se od prvog dana i u predavanjima i u praktičnim vježbama osjeti jasno izražena težnja, da je sav studij upravljen jednom određenom konačnom cilju: osposobiti i oblikovati stručno izobražene liturgijske glazbenike, koji će i svojim životom i svojim radom prednjačiti i služiti drugima za primjer« (15. rujna 1963.).

Sv. Pijo X. u motupropriju *Tra le sollecitudini* (»Među brigadama«) dugopripremane duhovne težnje liturgičara i liturgijskih glazbenika prošlih stoljeća sazeo je u jednu rečenicu: »Omnia restaurare in Christo« (Sve obnoviti u Kristu) u svetoj Misi. Sveta liturgija — osobito svečana — neka postane izvor i snaga duhovnog života svakog kršćanina. Opet ću se poslužiti riječima pok. kardinala Šepera: »Baš su sveta

liturgija i liturgijska glazba kao bitni sastavni dio svečanog bogoslužja bile oduvijek središte duhovnog života Crkve, njezina zajednička Žrtva i izvor svih duhovnih dobara za sve njezine članove. Ako je u jednom katoličkom narodu liturgijski život intenzivan, prožet žarom iskrenog i izravnog sudjelovanja najširih slojeva vjernika, može se sa sigurnošću reći, da je to narod Božji, da je to živa Crkva, da je to Grad na gori, kojega vremenite sile ne mogu razoriti« (15. rujna 1963.).

Liturgijska konstitucija SC II. vatikanskog sabora ove misli i direktive iz motuproprija razradila je i kodificirala. Za svečani liturgijski čin kaže da »poprima plemenitiji oblik kad se Božja služba obavlja s pjevanjem, kod koje sudjeluju sveti službenici, a narod djelatno učestvuje« (SC 113). Ovdje moramo zapaziti i istaknuti jedan novi momenat u suvremenoj liturgiji, a taj je da »narod djelatno učestvuje«. Sudjelovanje naroda kod svećanih liturgijskih čina Pavao VI. je lapidarno izrazio: »Nekada je bilo dovoljno doći u crkvu, a sada treba sudjelovati kod svete Mise. Nekada je bila dovoljna prisutnost, a sada je potrebna pažnja i vršenje svoje uloge. Nekad se moglo drijemati, a sada treba moliti i slušati.« Redovnicama koje su zadužene za liturgijsko pjevanje prosljedio je: »Pjeva li se, tada se moli. Moli li se, tada se rado ide u crkvu. Ide li se u crkvu, tada cvate vjera. Cvate li vjera, tada se vjeruje; tada ćemo se spasiti.«

Uzvišena je Vaša obaveza, dužnost i uloga liturgijskih glazbenika što je danas preuzimate: Božja slava i posvećenje naroda. O Vašoj spsobnosti, okretnosti, snalazljivosti ovisit će da li će svečani liturgijski čin poprimiti »plemenitiji oblik«, da li će uz Vaš dobru pjevački zbor i Božji narod propjevati. S ovim mislima raspjevane obnovljene svećane liturgije šaljem Vas u vinograd Gospodnji. Nek Vas Gospodin Bog čuva, prati Vaš posao i blagoslovi Vaš rad!

Na kraju: u ime uprave Instituta i svih profesora: svim slušačima — a Vama posebno — zahvaljujemo na požrtvornom radu oko izdanja naše liturgijske pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Hvala!

Zatim je govorio dekan Fakulteta dr. Bonaventura Duda:

Drago mi je što među prvim činima svoje dekanске službe danas sudjelujem na podjeli diploma na Institutu za crkvenu glazbu pri našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Kad razmišljam o crkvenoj glazbi, uvijek me se iznova posebno doimlju dvije povijesne zgode, dva prvorazredna povjesna svjedočanstva.

God. 112. Plinije Mlađi iz Male Azije piše caru Trajanu u Rim. Pita ga kako da postupa s kršćanima. Opisuje caru tko su oni i kakvi. U tom sklopu — iako ne spominje euharistiju — opisuje kršćanski nedjeljni sastanak kada kršćani rano u zoru »pjevu pjesmu Kristu kao Bogu — carmen Christo tamquam deo.« To najstarije pogansko svjedočanstvo o kršćanima vrlo je značajno. Daje nam bar neki uvid u najstariju svečanu liturgiju u kojoj je imala mjesto pjesma i pjevanje, a glavni sadržaj tih pjesama i pjevanja bila je pohvala Kristu Bogu.

Drugi povijesni podatak tiče se najstarijega spomena hrvatske crkvene popijevke. God. 1177. pohodio je Zadar papa Aleksandar III. Tom je prilikom zabilježeno da je kršćanski narod Zadra pozdravio papu »immensis laudibus et canticis altissime resonantibus in eorum slavinica lingua — dugim pohvalama

i popijevkama što su se orile na njihovu slavenskom, hrvatskom jeziku.«

Dosta ste poučeni o značenju svete glazbe — sviranja i pjevanja — u obnovljenoj liturgiji II. vatikanskog koncila. Ne želim u to ponovno ulaziti. Zauzastaviti ću se samo na događaju koji je svakako najznačajniji u radu Instituta ove školske godine. To je crkvena pjesmarica *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Ona je na svoj način kruna višegodišnjega rada i znanja, napose profesora ovoga Instituta i svih ljubitelja crkvene glazbe.

U uvodnom tekstu u tu pjesmaricu istaknut je značaj glazbe i pjevanja u svetoj liturgiji. »Pjevanje je — čitamo u uvodu — oduvijek bilo izvrstan način sudjelovanja naroda Božjega u bogoslužju.« Pjevanje stvara unutarnju povezanost vjernika te tako doprinosi oblikovanju zajednice što je okuplja Duh Sveti«. Pjevanje je u liturgiji »izraz dobrotog i nezaljubljenog dara spasenja što nam ga Bog u bogoslužju daje«. Ono je »znak ushićenja srca što ga pred Božjim darom u nama stvara Duh Sveti«.

Ove riječi pjesmarice opravdavaju postojanje i djelovanje Instituta za crkvenu glazbu koji u našoj Crkvi odgaja marljive i vješte orguljaše, zborovođe, pjevače, a ujedno i izučavatelje naše glazbene prošlosti kao i nove stvaraoce.

Glavovito je mjesto u *Ispovijestima* sv. Augustina koji zapisuje kako je i kada u Milanu uvedeno crkveno pjevanje. Bilo je to u teško vrijeme carskoga progona. Biskup Ambrozije bio je izvrnut progonstvu zbog svoga pravovjerja. Tada je — piše Augustin — »pobožni narod provodio noći u crkvi, spreman da umre sa svojim biskupom«. U toj upravo prilici »bilo je uvedeno da se pjevaju himni i psalmi po običaju na Istoku, da ne bi narod klonuo od žalosti i nevolje«.

U novoj se liturgiji često susreće poklik: »Gospodin je moja snaga, Gospodin je moja pjesma!« Taj se poklik prvi put čuje u pobjednoj pjesmi što ju je povela, zahvaćena Duhom, Mojsijeva sestra Mirjam, u pjesmi kojom se Božji narod zahvaljuje Bogu za čudesno izbavljenje iz Egipta (Izl 15,2).

U tom je nekako sročena misija crkvenoga glazbenika — orguljaša, zborovođe i pjevača: podržavati u Božjem narodu radost spasenja što daje snagu u danima teškim, a ushićuje i zanosi u danima radosnim.

To me potiče da ovom prilikom čestitam ponajprije vama, studenti i studentice, koji ćete začas primiti svoje diplome da onda svoje znanje i umijeće stavite u službu Crkve Božje u nas.

No upućujem čestitku i cijelom profesorskom zboru i osoblju Instituta zajedno sa svim studentima i studenticama — uz zahvalnost Bogu za još jednu sretno i plodno završenu godinu rada ovog Instituta u službi Crkve Božje i vjerničkoga naroda.

Čestitam svima koji su sudjelovali u nastajanju i izdanju nove crkvene pjesmarice *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Čestitam i zahvaljujem napose našim kompozitorima koji stvaraju novu pjesmu za nova vremena.

Neka je sretno i blagoslovljeno!

Nakon dekanovog govora diplome su primili: s. Kristina Garić, s. Mirela Ilić, s. Cecilija Kolarić, s. Katarina Penić, i o. Edi Ricov. Svjedodžbe Subotnje škole za orguljaše primili su slušači: s. Suzana Babić, s. Ljiljana Balić, Marta Curri, s. Marijanka Dominiković, s. Meri Kolić, s. Danijela Mihić, s. Amalija Kupčerić, Tereza Paluca, Branka Panuška, s. Nikolina Perković i s. Janja Udovičić.

Nagradu »Albe Vidaković« za postignuti izvrstan uspjeh na godišnjim i diplomskim ispitima primila je s. Mirela Iličić.

Rastanak sa školom ujedno znači i početak djelovanja na novim radnim mjestima. Novi crkveni glazbenici stekli su znanja da mogu vršiti službu orguljaša, odnosno voditelja liturgijskog pjevanja. Čekaju ih djeca i odrasli. Institut im je ove godine pružio veliku pomoć u liturgijskoj pjesmarici: *Pjevajte Gospodu pjesmu novu*. Treba samo prionuti na posao. Zato im na koncu želimo puno uspjeha osobito u pripremanju nuharistijskih kongresa.

Josip KORPAR

IZ NAŠIH ŽUPA

SRETNO USKRSNUĆE PREKRASNIH ORGULJA U ČAZMI

17. lipnja ove godine svečano su blagoslovljene obnovljene orgulje iz 1767. godine u crkvi sv. Magdalene u Čazmi. Voditelj stručne ekipe za obnovu ovog instrumenta akademik prof. Ladislav Šaban nazvao je s pravom ovaj dan uskrsnućem, zbog dugogodišnjeg zamrlog stanja ovoga tako vrijednog instrumenta nulte visoke kategorije. Još prije jednog desetljeća započela je borba za oživljavanje ovoga vrijednog egzemplara iz 18. stoljeća. Uz mnoge materijalne teškoće, a i napore stručnjaka kao i utjecajnih građana grada Čazme, uspjelo je povratiti u život ovaj veličanstveni instrument.

Simbolički prikaz radosnog muziciranja pet figura anđela (2 pjevača, 2 trombetiste i timpanist) podsjećaju nas na psalam 150: »Hvalite Gospodina igrom i bubnjem, slavite ga glazbalima zvonkim i frulom, hvalite ga cimbalima zvučnim, slavite ga cimbalima gromkim!« (150, 5), kao na suvremeni način stvarnog muziciranja u 18. stoljeću.

Grad Čazma bio je tada na vojnom području, te se i na samom izgledu orgulja primjećuje utjecaj svečanosti »dočeka fanfara«.

Podaci o podrijetlu orgulja su skromni, jer u samom instrumentu nije nađen zapis o njihovom nastanku, a u kanonskim vizitacijama samo stoji da su orgulje 1767. dovezene u Čazmu, ali se ne zna odakle.

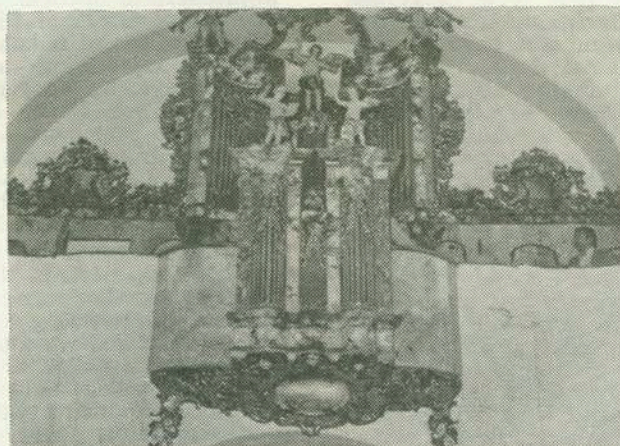
Prema mišljenju stručnjaka, one su naručene iz Beča. U to vrijeme graditelja orgulja u Hrvatskoj nije bilo, te su se instrumenti morali nabavljati iz udaljenih centara. Prema mišljenju stručnjaka ove su orgulje zacijelo naručene iz Beča, a novost im je u sistemu 2 manuala, 2 kućišta i okrenutost orguljaša celom prema oltaru, što do tada nije bio običaj.

Jedini podatak nađen u orguljama jest veći popravak izvršen 1837. godine od zagrebačkog graditelja Pavla Pumpa. Tako je ovaj instrument sačuvan do danas u svojoj autentičnosti.

Restauratorske radove kroz punih 10 godina vršili su Zavod za restauriranje umjetnina u Zagrebu (kućište) i Tvrtka graditelja orgulja Hefferer (restauracija instrumenta).

Bio je to zamašan, precizan i zalački rad obiju ustanova uz ne male materijalne izdatke općine Čazma i župe Čazma. Nitko do samih restauratora neće znati pravu zamašnost toga posla. Zbog toga zahvaljujemo i Zavodu za restauriranje umjetnina u Zagrebu i poznatoj firmi graditelja orgulja Hefferer u Zagrebu na čelu s ing. Ivanom Faulendom za postignuti uspjeh.

Sastav registara ovog instrumenta više nije barokni, već harmonična cjelina ublaženih obrisa zvuka odaje rokoko-stil.

Obnovljene orgulje u župnoj crkvi sv. Magdalene u Čazmi